

A magánbiztonsági szektor szerepe a keresztény szent helyek biztonsági modelljének kialakításában¹

SZABÓ Csaba²

A keresztény szent helyek fizikai védelmének szükségességét már a Biblia és a Tóra is említi. Minden egyes társadalom – az adott korszak építészeti és kulturális szemléletét figyelembe véve – határozottan törekedett arra, hogy a közösségek tagjai számára életteret biztosító falvakat és városokat kapukkal és falakkal védjék meg az ellenség támadásaitól. Ezzel összefüggésben a keresztény szent helyek védelme kiemelt jelentőséget képviselt minden történelmi időszakban. Jelen tanulmány az európai keresztény szent helyeket érintő releváns biztonsági kérdéssel foglalkozik, mégpedig a templomokat és a papokat ért támadások megelőzésére vonatkozóan. A problémát elsődlegesen a magánbiztonsági szektor oldaláról vizsgálom, abból a szempontból, hogy a magánbiztonsági szektor milyen hatékony őrzési és védelmi struktúra alkalmazásának lehetőségével rendelkezik a keresztény szent helyek védelme érdekében.

Kulcsszavak: templomok, keresztény szent helyek, terrorcselekmény, magánbiztonsági szektor, biztonsági kihívások és kockázatok

Bevezetés

Az európai biztonsági környezet megváltozása elsősorban az egyes országok ellen elkövetett terrorcselekmények, valamint az arra adott kormányzati intézkedések hatására következett be. Az európai terrorcselekmények közös jellemzője, hogy az elkövetési metódus a nagyobb csoportok, tömegek ellen irányult, célként meghatározva a lehető legnagyobb emberáldozat elérését. A helyszínek az elkövetési módszerek, valamint az alkalmazott eszközök széles spektrumában változtak, annak függvényében, hogy egy vagy több személy hajtotta végre a terrorcselekményt. A 2000-es években elkövetett terrorcselekményeket elsősorban a lakosság ellátása szempontjából

¹ A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Ludovika Kutatócsoport keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

² SZABÓ Csaba, PhD, r. őrnagy, tanácsadó, Belügyminisztérium, Rendészeti vezetőképzési, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály
Csaba SZABÓ PhD police major, advisor, Ministry of Interior, Department of Law Enforcement Executive Search Service and Executive Advanced Training
ORCID: 0000-0001-9573-2332, szabo.csaba@uni-nke.hu

kiemelten fontos kritikus infrastruktúrák ellen követték el, mivel ezeken a helyeken fordulnak elő az emberek nagyobb tömegekben, valamint a gyenge védelmük és a könnyű megközelíthetőségük lehetőséget nyújt a terrortámadások hatékony végrehajtásához. Jelen tanulmányban azt a kérdést vizsgálom, hogy egy azonosított biztonsági probléma – jelen esetben a keresztény szent helyek ellen elkövetett (terror)támadások – hogyan befolyásolja a biztonságról alkotott felfogásunkat. A probléma szerkezete az alábbiak szerint definiálható: 1. Új biztonsági kihívások és kockázatok érik az Európai Unió társadalmait a terrorizmus formájában. 2. Az Európai Unió tagállamai egymástól eltérő intézkedésekkel próbálják meg kezelni a kihívást. 3. Ezek az intézkedések egyes esetekben ellentmondanak egymásnak és a társadalmi reakciók kezelésére szolgálnak elsődlegesen. Ilyen formán tehát elsősorban nem maga a terrorizmus jelent közvetlen fenyegetést a társadalmak tagjaira, hanem a tagállamok rá adott válaszreakciói. 4. A tagállamok problémakezelési hatékonysága elsősorban a válaszreakciók intenzitásában mérhető, amelyek az adott társadalmi jelentőségű biztonsági problémát igyekeznek kezelni. 5. A keresztény szent helyek potenciális lehetőséget nyújtanak további terrorcselekmények elkövetéséhez, azonban a keresztények védelme a magas kockázat ellenére nincs biztosítva. A tanulmányban bemutatom, hogy az Európai Unió egyes tagállamai milyen jelentős biztonsági kockázatnak tartják a keresztény szent helyek (elsősorban a templomok) könnyű célpontként történő azonosítását. *Az európai keresztény szent helyeket érintő új típusú biztonsági kihívások elemzése a kritikus infrastruktúráként történő azonosításának érdekében* című tanulmányomban arra törekedtem, hogy a keresztény szent helyek kritikus infrastruktúráként történő azonosításával és a jogszabály alá történő beemelésével egy az állam által biztosítandó jogi és fizikai biztonság kerülhet (akár időlegesen) kialakításra. A tanulmányban a keresztény szent helyek (kiemelten a templomok) őrzése és védelme szempontjából vizsgáljuk a fenyegetettséget, elsősorban a magánbiztonsági szektor jogi, élőerős és technikai lehetőségeinek figyelembevételével. Bár az Európai Uniót érintő terrorfenyegetettség egyes elemeit nem új kihívásként azonosítjuk, a fenyegetések súlya és valódisága aligha vonható kétségbe. A biztonsági helyzetet érintő komplex vizsgálatok új fenyegetésként azonosították az európai keresztény szent helyekkel szembeni támadások lehetőségét. Mindezek függvényében a kérdés az, hogy a keresztény szent helyekkel szembeni fenyegetésre adott (jogalkotási, kormányzati, közösségi) válaszok megfelelőek-e, avagy sem.

A keresztény szent helyek mint a védendő társadalmi érték meghatározása

A dilemmát az a konfliktus jelenti, amely a keresztény hívek félelme és a hatékonyság között áll fenn. Más oldalról megközelítve a kérdést: hogyan tudjuk hatékonyan kezelni a keresztény szent helyeket érintő biztonsági problémákat anélkül, hogy a hívek távolmaradásának veszélye fenyegetné az egyházakat a hitélet gyakorlásától és a liturgikus szertartásokon való részvételtől? A dilemma két lényeges elemét, a biztonságot és az egyház működésének lételemét, a liturgikus szertartásokat nem lehet egymással

szembeállítani. A diskurzus két aspektusa a veszély súlya és mértéke, valamint a védendő érték tárgya. Az Európai Unió tagállamait érintő terrorcselekmények bekövetkezési kockázatának mértéke igen magas, ezért ebben az esetben súlyos a veszély mértéke. *A védelem elsődleges tárgya a keresztény szent helyek, valamint az ezeken a helyeken tartózkodó személyek élete, amelyek együttesen képezik magát a védendő alapértéket.* A biztonsági lépések meghatározásához meg kell vizsgálnunk, hogy a dilemma feloldható-e. A terrorizmus okozta veszély mértéke jelentősnek mondható Európában. A kormányzatoknak kötelességük védelmezni polgáraik életét és tulajdonát. Igaz, hogy az állam az egyházi célok megvalósításához szükséges ingatlanokat az egyházak rendelkezésére bocsájtotta,³ azonban a védelmükre vonatkozó kötelezettsége minden esetben fennáll, és az egyházi tulajdonban lévő ingatlanokra (és a benne tartózkodó személyekre) is vonatkozik. Ahogy Schanda Balázs álláspontjában kifejti, csak az egyházi státuszhoz kapcsolódó egyes jogok *egyenkénti* elemzésével állapítható meg, hogy mely jelenlegi és esetleg jövőben biztosított jogot indokolt valóban valamennyi vallási közösség számára biztosítani, és melyek azok a jogok és támogatások, amelyek a társadalmi elfogadottság meghatározandó minimumát nem tudják felmutatni, avagy még bizonyos értelemben kísérleti stádiumban vannak.⁴ Ezt a megközelítést alapul véve megfogalmazható, hogy mivel az államnak jogi kötelessége, hogy az állampolgárok biztonságát biztosítva védje alapvető jogait és egyúttal garantálja a személyi biztonságukat,⁵ ezért a vallásgyakorlásuk helyszínéül szolgáló épületek védelmét és biztonságát is garantálnia kell.⁶ *Jogi értelemben az állam a végrehajtó hatalom részét képező rendőrség által biztosítja a keresztény szent helyek védelmét.* Azonban ez a védelem a koncentráltságát és időkeretét tekintve, nem állandó jellegű és nem meghatározott mértékű. Ennek értelmében a keresztény szent helyek védelmére vonatkozó biztonsági modell kialakítása során (az állami rendészeti szervek mellett) a magánbiztonsági szektor által biztosított őrzési és védelmi képesség alkalmazásának a lehetőségét is figyelembe kell venni. Másik oldalról megvilágítva a problémát: a rendészeti szervek a büntfelderítés oldaláról, még a magánbiztonsági szektor a bűncselekmények megelőzése terén léphetnek fel hatékonyan a keresztény szent helyek biztonságának erősítése érdekében.

Új kihívások: a keresztény szent helyek veszélyeinek újraértelmezése

A keresztény szent helyek elleni támadások vizsgálatakor nem csak és kizárólag a terrorcselekmények vonatkozásában kell valós veszélyről beszélnünk. Látható, hogy a terrorizmus elleni küzdelem kérdései nem válaszolhatók meg egyszerű igennel vagy nemmel. A lehetséges érveknek és ellenérveknek ennél jóval megalapozottabbnak

³ 1991. évi XXXII. törvény a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100032.TV&goto=-1> (2018. 04. 30.)

⁴ Schanda (2000) 25.

⁵ Balogh–Hajas–Schanda (2014) 17.

⁶ Magyarországon az Alaptörvény rögzíti a jogot a szabadságra és a személyi biztonságra vonatkozóan.

kell lenniük, hogy az alkalmazandó álláspontok kialakítása során minden lehetséges megoldást figyelembe vegyünk. A keresztény szent helyeket érintő fenyegetettség az Európai Unió tagállamai esetében eltérő intenzitást mutatnak. Az eltérések oka elsősorban az adott országnak a terrorizmus elleni harc nemzetközi szerepvállalásában keresendő, azonban láthattunk sajnálatos példákat vallási meggyőződésből elkövetett terrorcselekményekre is. Amennyiben a veszély valós mértékét illetően nem teszünk (és nem is tehetünk) különbséget, abban az esetben jól mutatja, hogy a keresztények az egész Európai Unió területén veszélynek vannak kitéve a fokozott terrorfenyegetettség következtében. A veszély mértékét elsősorban az határozza meg, hogy az adott állam milyen jogi és rendészeti intézkedésekkel tudja (és kívánja) csökkenteni a terrorizmusból adódó kockázatokat.

Az Európai Uniót érintő terrorveszély mellett a keresztény szent helyek ellen elkövetett bűncselekmények száma is jelentős kockázatot jelent a rendészeti szervek számára. Az európai keresztények ellen elkövetett erőszakos bűncselekmények közül az emberölés, valamint a súlyos és a könnyű testi sértés a leggyakrabban elkövetett jogsértés. A keresztény szent helyeket ért támadások közül a gyújtogatás a leggyakrabban elkövetett bűncselekmény. A támadások negyedében a templomok rongálása vagy a keresztény jelképek teljes megsemmisülése következik be. Németországban 2017-ben több mint száz olyan bűncselekmény elkövetését regisztrálták a hatóságok, amelyet menekültek vagy menedékkérő személyek követtek el bizonyítottan azért, mert a sértett személy keresztény volt.⁷ A bajor rendőrség és a német történelmi egyházak adatai alapján 2017-ben több mint kétszáz regisztrált eset történt, amely során az elkövetett bűncselekmények elsődleges célpontja maga a vallási szimbólum volt.⁸ Bajorországban jelenleg mintegy kétszáz keresztény egyházakat érintő áldozattá válásról számoltak be az illetékes hatóságok. Friedrich Wilhelm Graf professzor (*Müncheni Ludwig Maximilian Egyetem*) több mint 30 éve foglalkozik vallási erőszakkal. Álláspontjában kifejti, hogy a vallási szimbólumok elleni támadások mindig is létező problémák voltak. Azonban megítélése szerint a mostani helyzet teljesen eltér az eddigi helyzetektől, és jelentős vonatkozásokat lát az elkövetési magatartásban. Kutatásaiban rávilágít arra a tényre, hogy az elkövetési magatartás kétségtelenül agresszívabbá vált, mind a gyűlöletbeszéd, mind az elutasító mechanizmusok tekintetében, ezzel együtt az agresszivitás mértéke is megnőtt. Juliana Opiolla lelkész kijelentette, hogy a németországi Bouth településen a lakosság segítségét kérték, hogy a magánbiztonsági szolgálatok segítségét vegyék igénybe, hogy a keresztény szimbólumok rongálásának elejét vegyék. A lelkész állásfoglalásában kifejti, hogy a fenyegetések jelei és mértékei egyre inkább megnöttek az elmúlt időszakban. *A lelkész felteszi a kérdést, hogy mikor fogunk beszélni arról a közbiztonsági problémáról, hogy Németország és az egész hazai kultúránk látható keresztény jellege súlyos veszélyben van.*⁹

⁷ Anisimov (2018)

⁸ Weimer (2017)

⁹ Weimer (2017)

A keresztény szent helyeket érintő veszélyek kockázatainak relevanciája nem csak az egyházak részéről fogalmazódott meg valós problémaként. Egyes biztonságpolitikai szakértők sorozatos figyelmeztetéseket adtak ki 2017 év végén, hogy a barcelonai terrortámadás után az Iszlám Állam harcosai a német keresztény szent helyek elleni támadásokat fogalmazták meg objektív elsődleges célként. A spanyol hatóságok Drezda városának katolikus székesegyházát nevezték meg mint a lehetséges terrortámadás helyszínét. A támadás lehetőségére vonatkozó nyomozati anyagokat a spanyol rendőrség megosztotta a német nemzetbiztonsági szervekkel, annak érdekében, hogy a német hatóságok időben fel tudjanak készülni a terrortámadás megelőzésére.¹⁰

Pár gondolat erejéig vizsgáljuk meg a drezdai székesegyház elhelyezkedését a terrorfenyegetettség fényében. A székesegyház optimális támadási helyet szolgáltathat egy terrorcselekmény végrehajtásához, mivel az épület könnyen megközelíthető, továbbá éjszakai klubok és szórakozóhelyek közvetlen közelében helyezkedik el. A szórakozóhelyek környékén főleg az esti és éjszakai időszakban jelentősen megnövekszik az emberek létszáma. Ez az állapot ideális környezetet teremt azon jogellenes cselekményt elkövetni szándékozó személyek számára, akik nem szeretnének feltűnést kelteni, és ezáltal szinte rejtve tudnak maradni a hatóságok előtt. A Georg-Treu-Platz és a Rampische Str. utcák által határolt területen fekszik a székesegyház, amelyet nemcsak gyalogosan, hanem gépkocsival is könnyen meg lehet közelíteni. A székesegyház megközelítését semmilyen fizikai akadály (*védőmű, sorompó, forgalomkorlátozó oszlop, kerítés, fal*) nem korlátozza, így egy gépjárművel történő terrortámadás esetén nemcsak a székesegyház környezetében tartózkodó személyek vannak közvetlen veszélynek kitéve, hanem a székesegyházat körülhatároló vendéglátó és szórakozóhelyeken tartózkodó személyekre is potenciális veszélyt jelenthet egy terrorcselekmény elkövetése. Mivel a székesegyház és a környező szórakozóhelyek a turisták által közkedvelt látnivalók egyike, ezért pozitív tényezőnek számít, hogy számos olyan vendéglátóhely határolja a székesegyházat, amelyeknek az épületein kültéri térfigyelő kamerákat helyeztek el, legfőképpen a szórakozóhelyi garázda cselekmények megelőzése érdekében.

A magánbiztonság szerepe a keresztény szent helyek védelmi modelljének kialakításában

A magánbiztonsági szektor az elmúlt évek alatt számos fejlődési irányvonalat határozott meg ön maga számára. A jogalkotó érdemben figyelembe vette és beépítette a magánbiztonsági szektor képviselői szerveinek szakmai meglátásait a jogalkotói folyamat során. Ezek a folyamatok nagyfokú stabilitást és eredményességet biztosítottak a szektor számára, megalapozva a magánbiztonsági szektor társadalmi, gazdasági és állami stabilitását. A fejlődési (fejlesztési) irányvonalak kialakulását nagymértékben meghatározza mind a nemzeti, mind a nemzetközi biztonsági környezet alakulása, mivel a magánbiztonsági szektornak is szükséges érdemben reflektálnia a biztonsági folyamatok

¹⁰ Flood (2017)

alakulásából eredő kihívásokra és kockázatokra.¹¹ Ilyen magánbiztonsági szektorhoz szervesen kapcsolódó biztonsági kockázat a keresztény szent helyek, valamint a keresztény szent helyeken (*vagy annak közvetlen környezetében lévő*) tartózkodó személyek védelme.

A keresztény szent helyeknek minden történelmi korban meghatározó jelentősége volt az adott társadalom, vagy közösség mindennapi életében. Az építkezésére vonatkozó történelmi aspektusokat vizsgálva látható, hogy a keresztény szent helyeket védművekkel látták el, amelyek fából, kőből és fémből készültek. A Tóra egyes részei rendelkezéseket fogalmaznak meg a palota- vagy templomőrökről: „A templom őrzése parancsolat, ami akkor is vonatkozik, ha nem kell ellenségtől vagy tolvajoktól tartani.” A palotaőrök jelenléte a Tóra szerint nemcsak a vagyonvédelem célját szolgálta, hanem egyfajta áhítatot és tiszteletet is eredményez minden látogatóban, akik a szent helyek területére belépnek.¹²

A tanulmány korábbi szakaszában már említettem, hogy Európában a templomok veszélyeztetettségi szintje egyre magasabb szinten mozog. Az elkövetett támadások mértéke és gyakorisága sürgető kérdéssé teszi, hogy a keresztény szent helyeket a jogalkotó az egyházi törvénykezéssel és szabályrendszerrel összhangban kiemelt fontosságú infrastruktúráként kezelje, mert a társadalom egésze – és nem csak az ipari szereplők – ellen irányuló támadások következtében az állami hatóságok bizonyos biztonsági intézkedéseinek fokozását az államnak kell biztosítania.¹³ Természetesen ez nem azt jelenti, hogy Európában vagy Magyarországon fellelhető összes keresztény szent helyet rendvédelmi vagy magánbiztonsági felügyelet alá kell helyezni. Azonban a keresztény szent helyekre vonatkozó kockázati tényezők azonosítása és kezelése érdekében szükség mutatkozik (a turisztikai látogatottsági adatokat elemezve és felhasználva) az egyes templomokat kockázati szintjüknek megfelelően besorolni, hogy milyen biztonsági intézkedések fogantatására van szükség a hatékony védelem kialakítása érdekében.

Magyarország gazdag történelmi múlttal rendelkezik a keresztény szent helyek létszáma tekintetében. Évente több ezer turista érkezik hazánkba, hogy felkeresse ezeket a történelmi jelentőségű keresztény szent helyeket. Ezeknek az épületeknek az elhelyezkedése szétszórta található az országban. Vannak olyan templomok, amelyek különálló egységet képeznek az adott település struktúrájában, és vannak olyanok, amelyek köré az idők folyamán – az építkezési szemlélet változásával – lakóházakat is építettek. Ezeknek az építészeti megoldásoknak a kialakítását nem minden esetben előzi meg bűnmegelőzési vizsgálat. Az említett vizsgálatok birtokában nagymértékben csökkenthetők lennének azok a bűnmegelőzési *anomáliák*, amelyek meggátolják vagy hátráltatják a rendészeti szervek hatékony munkáját a keresztény szent helyet ért támadás esetén.¹⁴

¹¹ Sotlar–Meško (2009) 269-285.

¹² Silverberg (é. n.)

¹³ Christián (2014) 126.

¹⁴ Az építészeti bűnmegelőzés kialakításánál figyelembe kell venni az adott terület függvényében a legközelebbi rendőrkapitányságtól való távolságot, a rendőrség reakcióidejét, a közterületi kamerák elhelyezkedését, a közvilágítás hatékonyságát és minőségét, a köztéri bútorok elhelyezkedését, a felhasznált járdalapok mozgathatóságát, valamint a területen található növények sűrűségét és átláthatóságát.

A magánbiztonsági szektor szerepét elsősorban a történelmi egyházak eme védelmi szegmensben történő szerepvállalásának kialakításával lehetne előtérbe helyezni a keresztény szent helyek biztonságának kialakítása érdekében. Azonban a magánbiztonsági szektor szereplőinek a bevonásával jelentős többletköltség hárulna az egyházakra. Az állami szerepvállalás nagyobb realitással rendelkezik a megvalósítás terén – mint azt láthattuk Franciaországban – azonban a rendőrségnek ebben az esetben is jelentős erőt és eszközt lenne szükséges biztosítani a folyamatos védelem kialakítása érdekében. Ezt a többleterőt és eszközt más területekről kénytelen elvonni a rendőrség, így gyengítve más területek közbiztonsági hatékonyságát.

A keresztény szent helyek védelme érdekében nem elegendő egyetlen rendőr vagy magánbiztonsági személy jelenléte, mivel a keresztény szent helyeket ért nemzetközi támadások vizsgálata során kiderült, hogy a terrorista személyek akkor is elkövették a terrorcselekményt, ha a templom védelmére rendőröket vagy biztonsági személyeket vezényeltek ki. Némely esetekben a templom közvetlen környezetében végrehajtott polgárpártos merénylet több halálos áldozatokkal járt, mintha azt a templom belső terében hozták volna működésbe. Készültek közbiztonsági tervek megoldásként, hogy a keresztény szent helyek szabad megközelítését korlátozzák a rendészeti szervek.¹⁵ Ennek a közbiztonsági korlátozásnak a keretében a rendészeti szervek lezárják a templomok környező utcáit, illetve az oda vezető utakat, és csak a rendőrségi ellenőrzést követően lehet megközelíteni a keresztény szent helyet. Ilyen közbiztonsági megoldásra találhatunk példát Rómában, amikor a rendőrség páncélozott járművekkel torlaszolta el a Vatikán felé vezető utakat.¹⁶

A magánbiztonság oldaláról egy a keresztény szent helyekre (és a keresztény szent helyen, vagy annak közvetlen környezetében tartózkodó személyek védelmére) vonatkozó kockázatkezelési stratégia létrehozásával lehet hatékony védelmet kialakítani.¹⁷ A kockázatkezelési stratégia egyes elemeinek meghatározásánál figyelembe kell venni azokat a rendszerelemeket, amelyek az adott védendő érték szempontjából a leghatékonyabb

¹⁵ Kim (2008) 2–4.

¹⁶ Csépanyi (2016) A rendőri intézkedés értelmében az Angyalvár és a Szent Péter tér közötti széles sugárutat teljesen lezárták a gépkocsiforgalom előtt. A via della Conciliazione nevű sugárut elején mozdítható kordonokat állított fel a rendőrség. A Szent Péter tér felé haladó hívők és turisták (ahogyan ez már biztonsági okokból eddig is sokszor megtörtént az utóbbi években) ezek között belépve juthattak be az ellenőrzött területre. Egyenkénti rendőrségi ellenőrzést egyelőre csak egyházi tömegesemények alkalmával tartanak, amikor a biztonsági kapuknál a belépők táskáit, hátizsákjait is átvizsgálják. A Szent Péter tere belépőket azonban – a tér oszlopcarnokában felállított – fémdetektorokkal is ellenőrzik.

¹⁷ Purpura (1999) 15. A kézikönyv egy komoly, de gyakran figyelmen kívül hagyott biztonsági problémát ír le, amely jelentős hatást gyakorol minden közösségre. Ez a biztonsági probléma az istentiszteleti helyek elleni erőszakos cselekményeket helyezi előtérbe. A kézikönyv útmutatást nyújt az ASIS-szervezet által koordinált közösségi bűnmegelőzési projektek folytatásában, amelyek segítségével meggátolható az egyes bűncselekmények elkövetése. Az együttműködés alapja, hogy helyi kollégiumokkal működnek együtt a keresztény egyházak a védelem erősítése érdekében. Az ASIS-rendszer tagjai egy közösségi védelemben vesznek részt, amely során megosztják szakértelmüket az egyházi vezetőikkel, és egyúttal iránymutatást nyújtanak a katolikus középiskolákba tanuló diákok számára. Végezetül ez a kézikönyv bemutatja az ASIS biztonsági projektek előnyeit, amelyek felvázolják, hogy hogyan lehet megvalósítani az ilyen típusú biztonságra épülő közösségi projekteket. Ez nemcsak javítja az egyes tagok szakmai hatékonyságát, hanem pozitív visszacsatolást nyújt az alkalmazott biztonsági programokról és a rendszerben szakmai munkát vállaló vállalkozásokról.

védelmi hálót tudják biztosítani. Az alkalmazandó biztonsági rendszerelemek meghatározása során minden esetben a komplex védelem kialakítására kell törekedni. A biztonság megteremtése és fenntartása szempontjából elengedhetetlen egy hatékony kockázatelemzési vizsgálat elvégzése.

A védelmi célok

A keresztény szent helyek esetében a következő védelmi célok lehetnek meghatározók a kockázatelemzésben:

- Minden védendő alapértékre (egyházi személyek, egyházi kisegítő személyzet, turisták, hívők) és az azokat körülvevő rendszerelemekre (templom, kiszolgáló infrastruktúra, lakóházak) meghatározandók a releváns fenyegetések és a védelmek gyenge pontjai, amelyek ismeretében olyan intézkedési javaslatok alakíthatók ki, amelyekkel javítani lehet a védelem teljeskörűségét és így elősegíthető a védendő alapérték biztonsága.
- A védelmi képességeknek időben folyamatosan biztosítottaknak kell lenniük. Első lépésként a védelmi képesség kialakítása a meghatározott feladat. A védelmi képesség kialakítása nagymértékben függ a rendelkezésre álló finanszírozástól, valamint a meghatározott biztonsági célok szintjétől. A már kellő szinten megvalósított védelmi képességek erodálása (fegyelmetlenség, hanyagság, a biztonság fontosságának nem kellő tudatosítása miatt, a technika szinten tartásának hiánya és erkölcsi elavulása) is veszélyezteti a folyamatosságot. Ennek fenntartásában fontos szerepet játszik a biztonságra vonatkozó szabályozottság kielégítő szintje, annak betartása és betartatása. Meghatározó a folyamatosság biztosításának és biztosítottságának, a szabályozottság és ezek ellenőrzésének meghatározott időközönkénti vizsgálata.
- A keresztény szent helyek esetében nem beszélhetünk a védelmi képesség zárt, teljes körű és folytonos kialakításáról. A templomok nyitva tartását és a hívek bejutását (*az éjszakai időszakról eltekintve*) az esetek nagy többségében biztosítani szükséges az egyházak részéről. A biztonsági kockázatot ebben az esetben a szabad átjárhatóság és a bejutás kontrollálatlansága jelenti. Ebben az esetben a biztonsági kockázat ismerete nem pontos, így csupán egy közelítő szintű becslés formájában határozhatjuk meg a kockázat mértékét. A kockázatok felmérése, elemzése és minősítése, abból a célból történik, hogy a védelmi rendszerek tervezése, továbbfejlesztése során olyan védelmet alakítsanak ki, amely a rendszer minden pontján kockázatokkal arányos védelmet nyújt úgy, hogy közben figyelembe veszi a védelem kiépítésének és üzemeltetésének költségeit.¹⁸

¹⁸ Muha-Tóth (2011) 205–206.

A keresztény szent helyek biztonsági modelljének meghatározása során, valamint annak kialakítása esetén számos szervezeti és biztonsági elem vizsgálatát szükséges elvégezni. A holisztikus megközelítés során ki kell térni a keresztény szent hely működésére, az egyházi szervezet struktúrájára, valamint az alkalmazható és telepíthető biztonsági rendszerrelemekre.

Ezen belül:

- az egyházi szervezet felépítésére;
- a biztonsági szervezet elemeire;
- a biztonsági szervezetrendszer tevékenységére, működésére, és annak szabályozottságára;
- az élőerős védelemre;
- a személyi védelemre;
- a mechanikai-fizikai védelemre;
- az elektronikai védelemre;
- a tűzvédelemre;
- az egyházi értékek tárolására és szállítására;
- a rendkívüli események (természeti katasztrófák, bűn- és terrorcselekmények, tüzesetek) elleni védelemre;
- az egyházak által alkalmazott humánerőforrás biztonsági kérdéseire;
- a külső szerződéses partnerek keresztény szent helyeken belüli mozgásával kapcsolatos kérdésekre;
- az ügyfél- és turistaforgalommal kapcsolatos kérdésekre.

A keresztény szent helyek esetében a fenyegetettség konkrét ismeretének hiánya figyelhető meg.¹⁹ Az egyik lehetséges módszer a fenyegetések kockázatának megbecslése, amely a fenyegetés által *okozható legnagyobb kárérték* és a fenyegetettségek az adott kárértékkel történő bekövetkezésének *becsült gyakorisága* (valószínűsége) szorzatával azonos. Ez alapján lehet a biztonsági modell tervezése közben az azonos védelmi célú, de különböző szintű és költségű megoldásokat mérlegelni és kiválasztani. *Másik oldalról megközelítve a problémát:* az egyes templomokra vonatkozó biztonsági modell tervezését úgy kell kialakítani, hogy figyelemmel kell lenni a templomok eltérő védelmi szintjére. A templomok védelmi célja azonos, azonban az eltérő strukturális elemeket tekintve (elhelyezkedés, nagyság, befogadóképesség, építési idő és stílus) különböző védelmi szinteket kell meghatározni. Ebben az esetben a biztonságra vonatkozó tervezési feladat alapvető célja az, hogy minimális védelmi költségekkel, maximális kockázatcsökkentést tudjunk elérni a keresztény szent helyek védelmének kialakítása során.²⁰

¹⁹ Mindazonáltal biztonsági kockázatként számolni kell a konkrét fenyegetettség lehetőségével is, mivel az alkalmazott biztonsági modell meghatározása során az előre bejelentett konkrét fenyegetettség egy olyan biztonsági opciót képvisel, amelyre előre fel lehet készülni, valamint jelentősen csökkenteni lehet a potenciálisan fenyegetett személyek számát és károk mértékét. Ilyen esetben a rendészeti szervek fokozott biztosítást és védelmet alakítanak ki a meghatározott fenyegetettség idejére.

²⁰ Bender (2016) 6–8.

A biztonsági modell szerves részét képezi a magánbiztonsági szektor által alkalmazott biztonságtechnikai rendszerek alkalmazása. A tanulmány következő részében ezeket a biztonságtechnikai elemeket mutatom be a keresztény szent helyek védelmének és biztonságának szempontjából.

Alkalmazható biztonságtechnikai eszközök

A keresztény szent helyeket nem csak az áldozatokat követelő terrortámadásoktól kell védeni. Fontos a műemlékvédelmi szempontok figyelembevétele is, amelyek szintén lehetnek a szélsőséges személyek fegyverei. Ennek eszköze lehet a rohamosan fejlődő biztonságtechnikai ágazat, amelynek feladata megvalósításában kiemelkedő szerepet játszanak a komplex vagyónvédelmi rendszerek, azaz a mechanikai, fizikai, az elektronikai jelzőrendszerek, valamint az élőerős védelem és a szervezeti intézkedések. A felsorolt tényezők egy esetleges kárkövetkezmény enyhítését szolgáló biztosítással együtt optimális biztonságot képesek nyújtani a felhasználóknak. Teljes körű, 100%-os védelem még így sem valósítható meg.²¹ Az alább bemutatásra kerülő biztonságtechnikai eszközök kiépítése, (a diplomák nagy száma miatt) a költséghatékonyság szempontjából jelentős anyagi megterhelést nyújtana az egyházak számára, ezért az állammal közösen kell kidolgozni egy olyan megvalósíthatósági tervet, amely (a költséghatékonyságot szem előtt tartva) erősíti a hívók és az egyházi személyek biztonságát.

Elektronikus behatolásjelző-rendszerek

Mint ahogyan a neve is mutatja ez az elektronikus rendszer nem magát a behatolást hivatott megakadályozni, hanem a megkísérlés pillanatában jelez a beavatkozni tudó biztonsági szakembereknek. Az ilyen jelzőrendszerek technikai megvalósításának számtalan formája ismert:

- *kültéri mozgásérzékelők;*
- *mikrohullámú mozgásérzékelők;*
- *lépésérzékelők;*
- *infrászorompók;*
- *nyitásérzékelők;*
- *üvegtörés-érzékelők;*
- *lépésérzékelők.*

Amíg az élőerős védelmet biztosító szolgálat megérkezik a megadott helyre, addig a mechanikai védelem késlelteti az elkövető bejutását a templomba.²² A keresztény szent helyekre vonatkozó komplex védelem kialakítása során alkalmazni szükséges az elekt-

²¹ Tóth-Tóth (2014) 38–49.

²² Tóth-Tóth (2014) 75.

ronikus behatolásjelző-rendszereket, amelyek hatékony védelmet képesek nyújtani a távfelügyeleti rendszerekkel együtt.

Távfelügyeleti rendszer

A távfelügyeleti rendszerek létrehozásának célja, hogy egy rendszerbe fogva képes megvalósítani a telepített behatolásjelző-rendszerek működésének ellenőrzését, a riasztásjelzések fogadását és a rendkívüli események elhárítását szolgáló intézkedések szervezését.²³ Működési elve, hogy a telepített riasztórendszerek (behatolásjelző, nyitás és zárás, üvegtörést érzékelő) jelzése beérkezik a diszpécserközpontba, ahol felügyelik az átviteli rendszer működését, feldolgozzák és dokumentálják a riasztásokat, amire a személy- és vagyonvédelmi járőrök a szerződésben meghatározott vonulási idő alatt kivonulnak. Fontos megjegyezni, hogy a magánbiztonsági járőrnek nem az az elsődleges feladata, hogy a bűnelkövető elfogását realizálja, hanem hogy megzavarja vagy feltartóztatja a bűncselekményt elkövető személyt/személyeket a rendőrség kikerzéséig.

A járőrök elsődleges feladata ellenőrizni a jelzés valódiságát. Amennyiben a jelzés valódinak bizonyult, értesítik az illetékes hatóságot és annak megérkezéséig biztosítják a helyszínt. Ennek a biztonsági módszernek az előnye, hogy nem igényli az állandó rendőri, vagy magánbiztonsági cég által alkalmazott járőr vagy felállított őr alkalmazását, mivel a biztonsági rendszer által észlelt jelzésre a kivonulás biztosítottá válik.²⁴

Videomegfigyelő rendszer

A videomegfigyelő rendszerek elsősorban preventív jellegű eszközök. Megfigyelhető, hogy azokon a közterületeken, ahol térfelügyelő kamerákat helyeztek el, csökkent a közterületi bűncselekményeknek a száma. A másik megközelítés értelmében a már bekövetkezett jogellenes cselekményeket követően a rögzített kamerafelvételek elemzésével segíthetnek a támadók vagy elkövetők személyek azonosításában és elfogásában. Ezért célszerű legalább egy *csőkamerát* elhelyezni a keresztény szent helyek bejáratai fölé, amellyel megerősítik a bűnmegelőzési jelleget a keresztény szent helyek védelmében.

Mechanikai védelem

A mechanikai védelmi eszközök elsődleges feladata, hogy késleltessék az adott objektumba való bejutást. Ez a nyílászárók, kültéri védelmi elemek és héjszerkezeti elemek

²³ Tóth–Tóth (2014) 77.

²⁴ Egyes külföldi országokban (India, Pakisztán) a szent helyek védelmének biztosítása érdekében a kormányzat rendőrök kivezénylésével biztosította a szent helyek és a hívek biztonságát az esetleges terrortámadásokkal szemben. Kiemelten nagy látogatottságú templomoknál csomag- és ruházatvizsgálat is bevezettek a templomba történő belépés előtt.

biztosításával érhető el elsősorban. *A templomok esetében alkalmazható mechanikai védelmet elsősorban az ajtók, ablakok és záruk megerősítésével vagy cseréjével lehet elérni.*²⁵

A templomok általában robusztus fém- vagy fakapuvál rendelkeznek, azonban önmagában még nem jelent védelmet, amennyiben a zárat könnyű feltörni. Mivel a templomok a közösség számára nyitottak, a beléptetőrendszerek is hatékony védelmet nyújthatnak (*ahogy a Dohány utcai Zsinagóga példája mutatja*). Megfigyelhető, hogy nagyobb egyházi események megtartásakor a hívek a templom főbejáratán keresztül lépnek be a templomba. Ebben az esetben a beléptetőrendszeren való áthaladás nagymértékben lassítja a hívek bejutását, ezért nagyobb vallási rendezvények alkalmával nem alkalmazható hatékonyan a biztonsági rendszer, amelynek így nagymértékben csökken a hatékonysága.²⁶

A legtöbb templomnak több százéves festett üveg ablakai vannak, amelyek önmagukban is műalkotásoknak számítanak (főként a gótikus stílusra jellemző rózsaaablakok), számos esetben előfordul, hogy a templomok ellen irányuló rongálás következtében ezek komoly sérüléseket szenvednek. Az ablakokra felhelyezhető biztonsági fólia egyfajta védelmet képezhet ezekkel a támadásokkal szemben. A fólia (amely lehet átlátszó is) jelentősége abban nyilvánul meg, hogy amennyiben az ablakot betörik, az üvegszilánkok nem esnek szét, így egyrészt nem képződik a törött üvegen behatolási felület, másrészt egy esetleges robbanásnál a szilánkok nem szóródnak szét, így az ablak közvetlen környezetében tartózkodó személyeknek nem okoznak sérüléseket az ablakszilánkok. A biztonsági fóliák alkalmasak lehetnek Molotov-koktéllal történő támadás megakadályozására, robbanásveszélyes üzem üvegezett nyílászáróinak védelmére, valamint a robbanóanyaggal történő terrorcselekmények, támadások esetén a személyvédelem biztosítása céljából.

Összefoglalás

A tanulmányban ismerttettem egy a keresztény szent helyeket ért bűn- és terrorcselekmények megakadályozását, valamint a fenyegetések megelőzése érdekében egy a biztonság erősítése esetében jól alkalmazható kockázatelemzési módszertant, amelynek elemzése során megvizsgáltam a templomok biztonsági rendszerelemeinek teljeskörűségét, valamint a valós biztonsági kockázattal arányos kiépítettségének lehetőségeit. A kutatás egy biztonsági kockázatelemzési módszertanon alapul, de ez a módszertan, mint a fentiekben is látható – megfelelő módosításokkal – alkalmazható a keresztény

²⁵ A mechanikai védelem a régi építésű templomok esetében a stabil, erős ajtók és ablakok jelentik. A modern tervezésű templomok esetében szükséges a mechanikai védelem azon részére figyelni, hogy a beépítésre kerülő ajtók, ablakok és záruk megfelelő védelmet nyújtsanak a behatolással szemben.

²⁶ A látogatottság felmérésére azért van szükség, hogy a kimenekítési folyamatok pontos megtervezésében segít az, hogy az átlagos látogatottsági számnak megfelelően készüljön el a veszélyhelyzet elhárítási terv. Amikor a látogatottságot és az alapján a védelmi tervet készítik el, meghatározó szempont figyelembe venni azokat a bizonyos alkalmoszerű, vagy időközönként megrendezett rendezvényeket, amelynek során az átlagosnál több személy tartózkodik egyazon helyen, megfelelő támadási célpontot biztosítva a bűn- vagy terrorcselekmények elkövetni szándékozó személyek számára.

szent helyek biztonsági modelljének meghatározására is. E módszertan lépéseinek alkalmazása során a vizsgálat tárgyát képező keresztény szent helyeket fenyegető kockázatokat nagymértékben szükséges meghatározni ahhoz, hogy egy komplex biztonsági modell álljon rendelkezésünkre.

A módszertannal szinkronban a keresztény szent helyek biztonsági helyzetének elemzése után nemcsak a releváns fenyegetéseket és a védelmi rendszer gyenge pontjait szükséges vizsgálni, hanem a keresztény szent helyek minden védendő alapértékére és az azt körülvevő rendszerelemekre vonatkozó kockázatokat is minősíteni kell. Ez képezheti a szükséges biztonsági intézkedések kidolgozásának alapját.

IRODALOMJEGYZÉK

- Balogh Zsolt – Hajas Barnabás – Schanda Balázs (2014): *Alapjogok és alapvető kötelezettségek. Fogalma, értelmezése*. Budapest, NKE.
- Christián László szerk. (2014): *Létesítményvédelem*. Budapest, Nemzeti Közszerzői Egyetem.
- Bender, Dave (2016): *Safety And Security Manual*. Oklahoma, South Tulsa Baptist Church.
- Flood, Rebeca (2017): *ISIS Target Churches: Experts issue warning Christian places of worship are next*. Sunday Express. 2017. 08. 25.
- Muha Lajos – Tóth Georgina Nóra (2011): A bankbiztonság vizsgálata kockázatelemzéssel. *Hadmérnök*, 6. évf. 4. sz. 204–215.
- Purpura, Philip P. (1999): *Securing Houses of Worship – A Community Service Manual for ASIS Chapters*. Alexandria, ASIS International.
- Schanda Balázs (2000): *Magyar állami egyházjog*. Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézet, Szent István Társulat.
- Sotlar, Andrej – Meško, Gorazd (2009): The Relationship between the Public and Private Security Sectors in Slovenia – from Coexistence towards Partnership?. *Varstvoslovje*, 11. évf. 2. sz. 269–285.
- Tóth Attila – Tóth Levente, szerk.: Christián László (2014): *Biztonságtechnika*. Budapest, Nemzeti Közszerzői Egyetem.

Internetes forrás

- Anisimov, A. S. (2018): *Almost 100 Attacks Against Christians Registered in Germany in 2017*. 2018. 02. 02. Forrás: <https://sputniknews.com/europe/201802021061305305-anti-christian-crimes-germany/> (2018. 04. 30.)
- Csépányi Balázs (2016): *Páncélozott járművek torlaszolja el a Vatikán felé vezető utakat*. 2016. 07. 17. Forrás: <http://magyaridok.hu/kulfold/pancelozott-hatosagi-jarmuvek-torlaszolja-el-vatikan-fele-vezeto-romai-utakat-844405/> (2018. 05. 11.)
- Kim, Peter (2008): *Church safety and security – violent crimes. Church safety solutions*. Zürich. Forrás: www.chuund.com/Zurich%20Safety%20Brochures/Church%20Safety%20&%20Security%20Violent%20Crimes.pdf (2018. 05. 01.)
- Silverberg, David (é. n.): *Shemirat Ha-Mikdash – Guarding the Temple*. Forrás: www.mhcn.org/paras-ha/1034.pdf (2015. 11. 08.)
- Weimer, Valentin (2017): *Attacken auf christliche Symbole. The European*. 2017. 11. 09. Forrás: www.theeuropean.de/valentin-weimer/11643-anschlaege-auf-gipfelkreuze-und-kirchen (2018. 04. 30.)

Jogforrás

1991. évi XXXII. törvény a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100032.TV&goto=-1> (2018. 04. 30.)

ABSTRACT

The Role of the Private Security Sector in Developing the Security Model for Christian Sacred Sites

SZABÓ Csaba

The need for physical protection of Christian sacred sites is already mentioned in the Bible and the Torah. All societies, taking into account the architectural and cultural aspects of the given era, have firmly sought to protect villages and towns that provide a living space to members of communities using gates and walls against the enemy's attacks. In this context, the protection of Christian sacred sites was of paramount importance in all historical periods. This paper deals with relevant security issues affecting European Christian sacred sites, namely the prevention of attacks on churches and priests. The problem is primarily examined from the side of the private security sector, in terms of how the private security sector can use an effective guarding and protection structure to protect Christian sacred sites.

Keywords: churches, Christian sacred sites, terrorist act, private security sector, security challenges and risks